

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor.

Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-ora 12 bani a treia-ora 10 bani și timbru de 60 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografiei”, societate pe acțiuni și la librăria L. Michaelis, strada Căminăci, 27. — În Alba-Iulia: la librăria Weisz Bernat „la loterie”

TRIBUNA

„Cassa electorală”.

(S.) Chestia cu cassa electorală pe care baronul Bánffy, destituit din demnitatea de ministru-presedinte maghiar, a înălțat se o predece urmașului său Coloman Széll, — a devenit chestie de scandal în viața politică maghiară. Ceea-ce ne înveselește.

După-cum am anunțat ieri, — Joi s'a ținut ședință secretă din partea dietei maghiare, pentru vânțurarea acestei chestii odioase, — ear' rezultatul ei e zdrobitor pentru moravurile politice din patrie.

Vom scoate la iveală momentele mai însemnate:

Antău a declarat prim-ministrul Coloman Széll, că el nu a stat în coatințere, nici activă nici pasivă, cu cassa electorală; ear' dacă s'nb aceasta se înțelege fondul de dispoziție, poate afirma, că l'a primit decă fondul în perfectă ordine, fiindcă fondul acesta vine asemnat în rate lunare, și așa baronul Bánffy nu putea să folosească din el în anul trecut decât numai ratele de pe Ianuarie și Februarie.

Declarația aceasta trebuia să o facă prim-ministrul Széll, fiindcă întrebarea îi era lui adresată, și dela el se cerea răspuns în ședința secretă a dietei maghiare, dacă a primit ori nu dela Bánffy — cassa electorală?

Răspunsul lui Széll a fost zdrobitor pentru Bánffy. De aceea s'a și sculat imediat ministrul de honvezi Fejérváry ca să-l apere pe Bánffy. A declarat, că bani din străinătate n'au încurs spre scopuri electorale la mâinile lui Bánffy, și că Bánffy avea — ce e drept — intențiunea să facă alegeri nouă la 1898, dar n'avea bani destui pentru a face față cheltuelilor.

Eată o mărturie prețioasă. Pe când ministrul-president declară, că despre cassa electorală n'are nici o cunoștință, — un ministru de resort din guvernul său spune, că esista sub Bánffy o cassa electorală, dar la anul 1898 era goală, și de aceea alegerile nouă, înfionate de Bánffy, nu s'au putut face.

Moralitatea politică guvernului Bánffy e deci dată de gol de un membru al fostului cabinet Bánffy, care voind să apere pe Bánffy, l'a demască. Ce a urmat în dietă nu ne mai înapoartă. Ugron a declarat că el a dat informații ziarului vienez „Vaterland”, care a pus antău în discuție chestia cu cassa electorală, — și că după cele auzite, menține tot ce s'a scris despre Bánffy în coloanele ziarului numit. Bánffy se va răfui acum, probabil, cu Ugron, ceea-ce e treaba lor. Ce ne înapoartă pe noi, e însă partea ceea-laltă a chestiei. Pentru-că chestia mai are un fond, mult mai important pentru noi.

Ni-se spune anume, că cercurile competente au provocat pe Bánffy să-și dea demisiunea din

postul ce-l ocupă ca mareșal suprem al curții maghiare.

Ceea-ce însemnează, că cercurile competente sunt convise, că baronul Bánffy nu a fost corect ca ministrul-presedinte maghiar.

Ceea-ce însemnează mai departe, că noi aveam dreptate când ne plâneam în contra incorecțiilor, nelegiuirilor și asupririlor acestui caporal de panduri, care cu ponegrirea noastră, a Românilor din această țară, își făcea față frumoasă în sus.

Ceea-ce însemnează, că Coroana s'a convins de nou, că și-a pus încrederea într'un om, care nu era vrednic de încrederea ei.

Tot fapte, cari pe noi trebuie să ne mulțumească, fiindcă sunt urmările păcatelor comise la adresa noastră. Nu odată am făcut atență Coroana și am rugat-o să fie cu băgare de seamă la alegerea consilierilor sei, — deși ascultare nu ni-s'a dat. Urmările au dovedit însă totdeauna, că adevărul era pe partea noastră. Adevărul o și de astă-dată. Asta se fie deci deocădată satisfacția noastră. Să ne mulțumim cu faptul, că Coroana se vede azi necesitată să se dispenseze pentru totdeauna de serviciile celui mai mare dușman ce l'a avut cândva neamul românesc, de serviciile lui Bánffy, — care ne-a descris în fața Coroanei în colorile cele mai sinistre.

Să fim mulțumiți cu satisfacția ce ni-se dă! Monarchul nu vrea să mai vadă pe Bánffy!

Sibiu, 10 Martie n.

Recomandăția guvernului.

S'ar păre de necrezut, dacă n'ar fi adevărat. Sergentul de gendarm Bohár Mihály la recomandăția guvernului a fost decorat cu crucea de aur pentru merite. Eată ce merit are dl sergent: Anul trecut la alegerea de primar în Sânt-Ana s'au iscat turburări. Comandantul gendarmeriei recurate a fost Bohár, care a comandat gendarmii săs puse în mulțime. Doi gendarmi au murit și mai mulți au fost răniți. Cercetarea — așa se zice — a dovedit, că Bohár s'a purtat corect. Astfel comandă gendarmeriei l'a lăudat și ministrul, la propunerea acestuia, l'a recomandat la Maiestății Sale pentru decorare.

Eată ce recomandății face guvernul Maiestății Sale. În adevăr, ca la noi la Mame. Bucurați-vă, bunilor Șvabi dela Sânt-Ana, că cel-ce a puzcat în voi, cel-ce v'a ucis și rănit, azi poartă cu fală pe pieptul său decorația pentru merite!

Grupul parlamentar român din uniunea interparlamentară a fost alaltăieri, după-cum anunță ziarele din România, ședință la Ateneu sub președinția dlui V. A. Urechid. Au declarat că vor merge la conferința interparlamentară din Paris (August 1900) d-nii: Grigorie Stavăr, Stebel Millo, D. C. State, D. Chosky, St. Bellescu, C. Poroișanu, A. Vericeanu, I. Poenaru-Bordea, Al. Păcleanu, și N. Crătușescu. Se așteaptă nouă adesiuni.

Int'r-o viitoare ședință a grupului se vor face alegerile noului său birou.

Széll — ministru a latere.

Seniioficioasă „M. N.” e informată, că Széllenyi Mano e absolvit de postul de ministru pe lângă persoana Maiestății Sale și în locul lui e încredințat acest portofoliu prim-ministrului Széll. Decretul se publică azi în foaia oficială.

Monarchul în Ardeal.

(Urmare și fine).

II.

Simeon Balint către Al. Papiu Ilarian la Viena:

„Roșia, în 7 Septemvrie n. 1852.

Domnul meu!

Epistola domniei-tale din 26 l. tr. am primit-o în 5 l. c., — la care m'v grăbesc a-ți răspunde. Causa, că nu v'am scris îndată după primirea Maiestății Sale despre reînnoirea făcută, precum și despre starea academiei, a fost aceea, că despre primire am știut că veți ceti în gazete; ear' despre academie ce v' puteam scrie, decât atât, că — nu v' vorbă. Totuși fiindcă mă provocați, deși nu cu litere de aur, după-cum „mi-ați scris, ci cu litere negre, v' descriu trista stare.

După-cum ați cetit în gazete, eu am primit a doua zi după intrare pe Maiestate la locul numit Dealu-mare, între Brad și Băita, cu trei fete de Române imbrăcate în costum național-muntenesc: Cecelia, Maria și Nina Mihaili, și oă o cувăntare în limba germană. Aceasta s'a întâmplat la 9 ore dimineața. De aici am urmat pe Maiestate la Brașov, Baia-de-Cris, la 12 ore am fost în Hălmaș, la 1 oră am plecat de aici și la 3 am ajuns în Găina. Aici a fost prânzul, la care am luat parte și eu și Axente. Maiestatea Sa a venit pe un cal de al meu, care l'a plăcut tare mult. Avram încă fusese în Găina, însă cu două ore înainte de sosirea Imperătrății s'a dus de acolo la Câmpeni. Seara la 8 am sosit în Câmpeni prin mai multe acuri triumfale de donițe (bote, cofe) și doage de vase, și lucrul a mers bine. Eu și Axente am fost invitați la cina împărătească. Avram nu s'a arătat. Seara am avut întâlnire cu toții la Olăzei. Mai erau doi preoți din diecesa Orădei, Mihaili și alții. I-au zis Iancu lui să intre dimineața la Maiestate; dar nu s'a învov. L'am întrebat ce v'oește: da-vom aici suplica pentru academie sau vine de noi la Sibiu, — a zis, că el va da singur cu poporul lui. Dar s'nu socotiți, că doar între noi ar fi fost ceva disarmonie sau ceartă. Nici-decum, nici cea mai mică năplăcare. Dinsul m'a minsat pe mine, pe în modul cum v'am spus să m'ime pe Maiestatea Sa, și seara după-ce m'am întors în Câmpeni, m'a mulțumit și m'a sărutat, zicând că lucru mai plăcut nu l'am făcut nici-odată. Așa ne-am despărțit, și eu în aceeași noapte m'am întors acasă, ca în ziua următoare să primesc pe Maiestatea Sa în Roșia. L'am primit și petrecut la cetate, la Detunata, arătându-i locurile pe unde s'au întâmplat bătăliile, — numai eu și Axente eram mai aproape de Imperătrul, care era cu Grüne, Albrecht și guvernatorul, — și tare îi plăcea Imperătrului. Noi eram convinși, că și Avram va veni la Detunata; dar cu lacrimi m'a spus tatăl-șeu, că n'oi n'a voit să intre la Maiestatea Sa în Câmpeni, n'oi să-l petreacă. După coborirea dela Detunata la Cerbu, gândeam că va fi acolo; dar nici aici.

Eu și Axente am primit ordin să mergem la Sibiu. Acolo am fost întrebat de oameni mari, care e cauza de Avram n'a voit a se prezenta la Maiestatea Sa. Am zis, că nu pot să știu alta, decât că a fost cam bolnav. Mi-s'a răspuns: dacă a fost în aceeași zi în Găina. Am zis la asta, că poate vrea să arete, că poporul necondus de însul încă cu căta bucurie cuprins de Imperătrul său. „Mi-au zis: bine, dar” s'oi spui, că la Cluj negreșit se vină. Când am sosit eu din Sibiu, aud că Avram a plecat cu 100 de călăreți la Cluj. M'am bucurat și m'am dus și eu. Acolo Muntenii au întâmpinat pe Imperătrul între Aphidia și Someșfalău. La Someșfalău stau magnații cu benderul din Cluj și Turda. Acestia zic: se plece Muntenii înainte. Dar ei nu vreau, zicând: „Imperătrul e al nostru!”. Și nici că a putut să-i miște cineva. Oamenii rideau, fiindcă magnații mai cădeau și prin șanțuri cu caii lor cei bolnizi. Așa au venit până în Cluj. — Avram însuși nicăieri. Mergem toți, îl rugăm în numele lui Dumnezeu să vină, îl cheamă Șulațiu, îl provoacă poporul cu care venise. Dar nu v'oește.

AVRAM IANCU ÎN CINCIZECI-ȘI-DOI.

V'am mai fost scris, că în urma suplicii date Imperătrului pentru păduri, s'a fost rinduit o comisiune în persoanele lui Clunco (?) — și Boeriu. Avram n'a voit să răspundă nimic, zicând, că pădurile sunt ale noastre. A fost provocat cu vorba ca să răspundă — înaintea mea — de guvernatorul, zicându-i acesta, că: „Eu trebuie să fac un raport Maiestății Sale, cum stă lucrul, pe când vine. El a răspuns: „Noi știm, că pădurile sunt ale noastre.”

Bine, — i-s'a răspuns, — dar au fost și sunt acte în posesiunea fiscală, care numai cu proces se pot redobândi, și fiindcă procesul curge vreme lungă, până atunci se capete oamenii ceva. El, Avram, răspunde: „Nu știm noi peritori de foamă. A curs comisia fără rezultatul dorit; a venit Imperătrul, nu s'a făcut încă nimic.

Cu ocaziunea catastrală, domnii silvanali au profitat a se înscrie pădurile pe fisc. Oamenii nu au lăsat. Au eșit district-comisarul și Moldovanu, au rugat pe Avram și oamenii să nu se opună. Dar' nimic n'a pădurit, că Avram le-a spus apriat, că: pădurile sunt ale lor. Măsurătorii au fost Andreica și Darabant, care n'au voit a le scrie pe fisc. Și așa în 17 August Avram a fost prins și escortat cu gendarmii la Alba-Iulia, ear' Andreica și Darabant arestați în Câmpeni și de acolo la Abrud, unde se află și astăzi, — ear' Avram dus la Sibiu. Pe oameni a eșit escuția militară. Despre discordie între Muntenii decorați și nedecorați nu e vorbă. Ei cu toții sunt triști. Fiți sănătoși, v' poștește

Simeon m. p.

III.

Tot Simeon Balint către Al. Papiu Ilarian la Padua:

„Roșia, 9 Decemvrie 1852.

Domnul meu!

Cetind epistola domniei-tale din Padua cu datul 13 Noemvrie, îi mărturisesc adevărul, că am lăcrămat, v' zînd unde v'ar aruncat soarta, luntre vieței. Noi știam, după-cum am înțeles din Lauriani, că veți pune în Viena doctoratul din drepturi în anul acesta. Dară cu toate că deoparte ne întristăm pentru căută depărtarea de noi, de alta ne bucurăm, că s'unteți în pământul străbunilor noștri, și veți ave ocaziune a face cunoscută acelor de acolo o plasă a ginților aruncată în valurile lui, spundule, că noi aici inscripțiunile de pe mormintele străbunilor lor și ai noștri în toată ziua le cetim.

Ce se ține de cărțile domniei-tale mie trimise, eu le-am primit, din tomul I edițiunea a 2-a 5 exemplare, ear' din tomul al 2-lea 30 exemplare, care parte le-am vândut, parte mai sunt la mine, și batăr că nu am primit banii toți, s'nu ai nici o îndoaială, căci cât îmi vei scrie în ce fel de bani se ț'i trimit, îi voi pune pe delianț și ț'i-i voi trimite dela mine, până se vor aduna, că de cumpărare le cumpără, dar când e la soluție (plată), is cam moroși oamenii. Dar' nu face nimic: quod defertur, non auferitur. Așadar s'ei mi scrii, pot să pun în bancnote și nu va fi sminteală, ba și aceea s'ei adresez directe la Padua? Eu pot să pui și în auri, sau douăzeciuri sunători, dar aici e scump agio, apoi știu că nu-i puneți pe dungă. La aceasta aștept răspuns.

Ce se ține de Avram (Iancu) eată așa stă lucrul: V'am fost scris la Viena, că n'oi voit a se înfățișa la I. (Imperătrul). După aceea îndemnat oamenii să nu lase să conscrie pădurile pe fisc, și l'au arestat și dus la Alba-Iulia, eară pe oameni a eșit escuțiunea militară, au stors o sumă de v' o câteva mii, apoi s'au plecat. El fu arestat în Alba-Iulia, în casa district-comisarului, acolo l'am cercetat după arestare ca la vre o zece zile. Nu știu ce îi căsună, că luând un scaun, frânse cu el toate ferestrele și mobilele din casă, după care fu (pus) în catene de fer scurte — kurtă vasa, — dar' în scurt veni ordin dela Sibiu și îl dusea acolo, unde fu eliberat, după aceea judecat și absolvat la intercesiunea Escei. Baron S. (Șaguna). Dar' fi dede acolo restimp de 3 săptămâni să se socotească și să seară un post care va socoti, și îi ziseră că poate merge și acasă. S'a dus și tatăl-șeu se-l aduce și venind până în Apold, de acolo s'a luat și a pregegit prin silve (păduri) și munți v're-o căvega zile; apoi ear' s'a aflat cu

el în Sibiu, unde zăcând o săptămână, tandem a venit acasă, unde se află și astăzi, în Vidra. În zilele trecute fu la mine și după mai lungă conversațiune, îl v'zui că a scăzut din spirit, și debilitat de tot, nu cetește nimic, nici scrie, m'i-i teamă, că se va prăpădi cu totul prin un deliriu (perdere a minții), spre care acuma ca de un an e propens (pornit, înclinat), — celelalte alias...

(Urmează descrierea unor neplăceri și necazuri familiare de-ale lui Axente Severu, care nu le reproducem).

Românii noștri pe câmpie și peste tot, care nu s'au subjugat la robotă, sub titlu de curialiști, înaintea foarte bine, 10 ani și-i altă generațiune. Dar' nu așa Muntenii noștri, soarta lor e mai tristă decât până în 1848. Eu fusesi provocat să arăt într'o suplică gravamenile, care s'au pus pe noi după 48. Am arătat. Au trimis comisiune din sinul guvernului, s'au cercetat și aflat toate adevărate. Și când speram alevierea (uşurarea) sorței, ne veni dela ministri în-doită taxă pe lemne. Acuma zic oamenii să nu mai cerem nimic, că mai rău va fi.

Istoria domniei-tale face o epocă nouă în viața politică română. E prea mult plăcută; dară m'ie pare, că cele dela mine trimise în privința tomului al 2-lea le-ai primit prea târziu. Însă nu-i nimic, că eu nu sunt așa ambițios; va mai fi loc în celelalte tomuri, dacă vom fi norocoși să vadă lumina. Scrie-mi cum stai cu tomul al 3-lea. Pe B. (Bran?) îl crută; că de nu, te toacă, și ai gătat cu celelalte tomuri, — care ar fi cea mai mare plagă pe noi. Pe Honfi — Papfalvi — bine m'i-l premeniți.

Adâncă compliment și dulce sârmă-tare dela mine bătrânului Simeon (Bănuț) în Pavia și dlui Hodoș. Spune-le, că fetele pe sate cântă o cântare, care așa se începe:

Seris-am carte pe-un bănuț
La prea dreptul Bănuț.

După care sunt

Al domniei-tale

Simeon m. p.

Răsămând cele trei scrisori de mai sus, una a lui Mihail Andreica și două ale lui Simeon Balint, vedem că:

În urma stăruințelor lui Iancu și ale celorlalți fruntași din munți se mijlocește, că Imperătrul în 1852 se-și schimbe calea și să treacă dela Brad nu de-a dreptul la Abrud, ci la Hălmaș-Găina-Vidra-Câmpeni.

Iancu aleargă, ostenește, face pe cheltuiala lui mari pregătiri, că Imperătrul să fie bine primit în tot drumul acesta.

Când e aproape să sosească Monarchul la muntele Găina, Andreica întreabă pe Iancu, dacă va fi de față la primire în Găina. Iancu răspunde, cam silit, că are multe de isprăvit, și că va aștepta — la Câmpeni. Ori nu mai sta la Găina, ci cu două ore înainte de a sosi înaltul oaspe, Iancu pleacă la Câmpeni. Ce face acolo? Când conduceam pe Imperătrul la curțiar — scrie Andreica — pe altă stradă Iancu în vestminte de vară se spațiera singur printre oamenii privitori. Întâlnește apoi pe Balint, și îi mulțumește, și-l sărută, și îi zice, că lucru mai plăcut nu l'a făcut nici-odată. Mai târziu se adună Axente, protopopul Mihaili, tatăl lui Iancu și alții. Se înțelege, oamenii îl întreabă, că de ce nu se înfățișază la Imperătrul; unii, cu gura mai mare, încep să-l și doje-nească; în sfârșit toți sunt de acord, că Iancu trebuie neapărat să se înfățișeze înaintea Imperătrului, Iancu se supără și răspunde, că n'are lipsă de sfaturi, că știe el ce face... Îl vedem, că nu vrea s'asculte de nime, nici chiar de tatăl-șeu, care la Detunata povestea plângând lui Balint, că fiul-șeu nu mai vrea să-l asculte. Când Balint îl întreabă: da-vom aici în Câmpeni, suplica pentru înființarea unei academii (facultăți) de drept, Iancu răspunde dăr, că el va da „singur cu poporul lui”. Pe urmă îl vedem împreună cu tatăl-șeu, că se duc la preotul gr-cat, și acolo stă toată noaptea. Dimineața încep eară stăruințele din seara precedentă, cu atât mai vir-tos, că principele Schwartzenberg prin alții întreabă pe tatăl lui Iancu, că de ce nu s'a înfățișat încă Iancu înaintea Monarchului? L-se spune lui Iancu și vorba principelui; el, firește, refușă earăși.

Peste câteva zile, după ce împăratul a trecut la Roșia, Alba-Iulia, Sibiu, Brașov și era să vie la Cluj, Iancu deodată se liniștește, și își adună peste 100 de călăreți, ca să plece la Cluj să întîmpine pe împăratul. În ziua plecării Muntenii declară, că numai așa se va duce, dacă însuși Iancu va conduce deputații lor în audiența împărească. Iancu promite tot. Cum sosește la Cluj, — numai vrea. Îl roagă toți, îl cheamă Șulufiu, îl provoacă pe popor, pe care el însuși l-a adus la Cluj, »e chiar amenințat«. Ce răspunde Iancu? Amenință și el la rîndul său, și zice: dacă mîi siliți, se știți, că nu mai fac nimic în afacerea cu pădurile. — Și earăși nu se înfățișează.

Vine așadar cu pădurile. Și fiindcă îndeamnă pe oameni să se opună autorităților, e reținut și escortat cu gendarmi la Alba-Iulia. Balint pleacă la Alba-Iulia, să vadă ce-i cu Iancu. Întră în odaia, unde era reținut; dar' dela o vreme Iancu trăsese, apucă un scaun, sparge ferestrele și rupe câteva mobile. Pentru asta e pus în lanțuri. Dar' în curînd e scos și dus la Sibiu, unde e eliberat la intervenirea lui Șaguna. Rătește câteva zile prin părțile Sibiului și se întoarce în sfîrșit acasă, la Vidra. În Decembrie 1852 vine la Roșia, la Balint; dar' e scăzut, slăbit, nu țesește, nu scrie nimic, și »mi-e teamă« — zice Balint — că se va prăpădi cu totul prin un deliriu, spre care acum ca de un an e propens (predispus).

Acum se revenim la punctele susținute de scriitorul B. Reiner, precum și la concluziunea sa, concluziune susținută, cum am arătat, și de repositul Barțiu.

Pe temeiul puținelor scrisori ce am resumat aici, putem stabili următoarele adevăruri:

1. Nu se dovedește prin nici un act, că împăratul avea să rămână în Vidra la casa tatălui lui Iancu.

2. Iancu n'a așteptat pe Monarch în casa părinților săi în Vidra, ci a sosit la Câmpeni înainte de sosirea împăratului.

3. Pe la 11 ore noaptea Iancu n'a putut veni la Câmpeni »în fuga mare pe un cal plin de spume«; de oare-ce el era deja în Câmpeni, și umbra pe jos, fără nici un fel de cal.

4. Românii, care mai trăseser de pe timpurile acelea, nu știu absolut nimic despre scena cu adjutantul Grünne, care ar fi alungat în vreme de noapte pe Iancu din curtea, unde intrase spre a cere audiență. Poate să fie fapt adevărat; dar' e mai probabil, că nu-i adevărat, dacă socotim că principiile Schwarzenberg face întrebarea dimineața, că de ce n'a venit Iancu nici-decum?

5. După Iancu n'au putut căuta toată noaptea înzădar; căci dacă ar fi căutat, neapărat l-ar fi găsit.

6. El nu s'a făcut nevăzut, n'a trecut peste munți și peste văi, ci a trecut numai până la casa popii gr-cat, se se odihnească împreună cu tatăl său și cu ceilalți din familie. Asta o știa ori-ce Moș din Câmpeni.

Mai rămâne, în sfîrșit, să ne pronunțăm asupra cauzei, pentru care nu s'a prezentat Iancu în fața împăratului. Causa nu este nici-decît insulta lui Grünne, — chiar și dacă am admite scena dintre Grünne și Iancu, terminată cu alungarea lui Iancu afară din curte. O insultă primită dela un adjutant, care a lucrat numai pe socoteala proprie, nu este nici o cauză, ca să nu te poți prezenta în fața unui împărat. Din contră, e mai firesc să credem, că Iancu, dacă se simțea insultat, și-ar fi luat într'un fel ori altul satisfacție dela adjutant, și

nu putem primi nici într'un caz părerea lui Barțiu, ori-cît o spune de categoric, că adevărat »Românul adevărat«, după-odată l'ai batjocorit, »nu mai dă față cu tine«. Cine astfel lucrează, acela se numește nu Român adevărat, ci Român laș. Iancu însă, adevărat Român, ori-ce a fost, dar' laș ba.

Pentru-ce dar' nu s'a prezentat?

Iancu se afla pe atunci într-o stare sufletească foarte nehotărîtă, era un fel de Hamlet român. El însuși scrie lui Bărnăuțiu cu datul Câmpeni, 15 August 1852: »Vei auzi, că nu m'am înfățișat înaintea Imperatorului, dar' mult nu te vei mira. De oare-ce vei socoti, că vreau să dau faptelor mele o curgere cât se va putea mai naturală. Va să zică n'a luat de mai nainte hotărîrea de a nu se înfățișa, ci după-cum îi va fi dispoziția momentului.

Să luăm acum în considerare vorba lui de pe muntele Găina, că mai are multe de isprăvit, că se va înfățișa și el — »la Câmpeni«, apoi supărarea lui dărză și nemotivată dela Câmpeni, când amicii săi stăruiesc să se înfățișeze; după acestea, promisiunea sărbătorească dată oamenilor săi, că-i va conduce negreșit în audiența la Cluj, promisiune dată cu bună credință, și totuși călcată, pe lângă toate stăruințele enorme ale Românilor; în sfîrșit mărturisirea din scrisoarea din urmă a lui Balint, — toate împreună sînt dovezi de ajuns, ca să zicem că Iancu deja în 1852, cu douăzeci de ani înainte de moartea sa, nu mai era în toată firea, spiritul lui nu mai era spiritul luminos deodată. Și astfel, fără a mai pune și alte amănunte, ce ni-le dau oamenii de pe acelea vremuri, nu mai rămâne nici o îndoială, că Iancu în 1852 într'adevăr era turburat la minte.

Aceasta este prin urmare cauza, pentru care el n'a fost în stare să se înfățișeze înaintea împăratului în anul amintit.

În anul acesta, mai înainte de a fi arestat în Alba-Iulia, deși are multe momente lucide, dar' aceste momente se răresc tot mai tare după arestarea lui. Și în curînd din corpul frumos al lui Iancu nu ne rămîne altceva, decît o ruină de om, care bătătorește mulți ani, întovărășit de fluierul său jalnic și credincios, drumurile și plaiurile dintre Câmpeni și Zarand.

Enea Hodoș.

MUR CHINEZESC.

Ziarele patriotice scriu, că ministrul de justiție are un nou proiect de lege, menit a înfrîna și a pedepsi pe »trădătorii de patrie«. În sensul noului proiect vor fi pedepsiți cu temniță și cu amende pecuniare aceia, cari vor primi bani din străinătate spre scopuri bisericesti, culturale etc. fără învoirea guvernului maghiar; tot asemenea vor fi pedepsiți și acei cetățeni ungari, cari vor lua parte la întruniri sau festivități, în străinătate, al căror scop ar fi a deștepta ură contra virei-naționalității clase sau confesii din Ungaria ș. a. Proiectul va fi prezentat în curînd unei anchete. Tendința proiectului, ca și a altor legi analoage, este îndreptată contra naționalităților, avînd de scop tot mai mult a le separa de celelalte state vecine, ca doară, doară se vor înțoțona cu pînteni și »kalpag«.

OLANDA ȘI TRIPLA ALIANȚĂ.

În Olanda se face propagandă pentru o alipire politică și economică la tripla alianță și cu deosebire la Germania. Chestia se discută cu vioiciune în presa olandeză. Causa acestei mișcări este, că Olandezii își tem coloniile de Anglia și Statele-Unite din America.

Ideea s'a ivit pe timpul, când Statele-Unite, raportînd victoria asupra Spaniei, îi luseră coloniile. Ziarul »Haag'sche Courant« a propus atunci o alianță vamală cu Germania, dar' propunerea, deși a fost viu discutată în presă, nu s'a realizat.

Acum însă chestiunea a devenit de o actualitate arzătoare. Războiul anglo-bur a deschis ochii opiniei publice olandeze. Ce-ar fi, se întreabă pline de teamă cercurile politice din Olanda, dacă Anglia, Statele-Unite sau Japonia ar găsi de cuvință într'o bună dimineață să pună mîna pe India-olandeză?

De câteva decenii încoace Olanda a făcut neiertată greșală de a neglija cu totul mîna de război și chiar de n'ar fi fost așa, cum ar putea apărea Olanda cu succes coloniile sale în contra unor puteri navale ca acelea amintite mai sus? O rezistență cu succes numai așa e posibilă, dacă se va face apropiere de tripla alianță și de Germania. În cercurile politice olandeze această apropiere sau alipire se consideră ca o necesitate urgentă de stat.

CONFLICT BULGARO-ROMÂN.

Între România și Bulgaria a izbucnit un conflict grav în urma evenimentelor din insula Bujoreanu, care se poate califica de o încălecare a frontierei României. Insula aceasta de pe Dunăre, din fața Zimnicei, aparține României, dar' mai de curînd un post de soldați bulgari au ocupat-o și s'au stabilit în ea pe nedrept. Generalul Arion a trimis o companie de infanterie din T-Măgurele, care a alungat postul bulgar, apoi a rămas în insulă pentru a opri o nouă incursiune, la cazul dacă Bulgarii vor reveni.

Cum anunță »Rom. Jună« din București, Mercuri soldații bulgari din Șistov au trecut Dunărea într'un număr și mai mare și au încercat să iee din nou postul de unde fuseseră alungați. Când s'au apropiat au fost somați să se oprească, dar' nesupunîndu-se, trupele române au tras foc. Focul a fost îndreptat în aer, dar' soldații bulgari au fugit și au trecut Dunărea îndărăt.

Această repetată violare de frontieră a fost adusă la cunoștința guvernului și acesta s'a întrunit în consiliu la ministerul de interne. Guvernul a hotărît să trimită o șalupă cu trei tunuri pentru a păzi insula și a împiedeca pe viitor asemenea neregularități. Șalupa a plecat la fața locului.

Astfel stau lucrurile până acum. Se crede, că guvernul bulgar va da ordin soldaților de-a nu mai repeta astfel de încălcări.

CONSILIUL NAȚIONAL CEH.

Cehii au proiectat de mai demult instituirea unei corporațiuni de încredere, care să aibă conducerea chestiilor naționale ceh. Corporațiunea ar forma un fel de guvern național și în ea vor fi reprezentate toate partidele politice și toate păturile sociale. Acest consiliu național ceh, după-cum îl numește »Moravská Orlice« din Brunn, e pe cale a se forma și în el vor avea reprezentanți: clubul deputaților din dietele provinciale a Boemiei, Moraviei și Silesiei, deputații din parlamentul central, toate partidele politice, orașul Praga, presa cehă etc.

Scopul consiliului este a fi conducătorul năsuințelor ceh pe toate terenurile din marea luptă ce decurge între Cehi și Germani.

Eată o corporațiune de mare însemnătate și folos pentru Cehi!

Revistă esternă.

Războiul în Africa-sudică.

Învîngerea lui Roberts, anunțată ieri, nu este de mare importanță, de oare-ce se știe, că poziția atacată a Burilor era greu de apărut și putea fi ușor impresurată. Scopul lui Roberts a fost ca aripa aceasta a Burilor să o taie de cătră oastea principală, Burii observînd aceasta, și-au părăsit poziția și s'au retras.

În Pretoria, după-cum se anunță de acolo, e mare însuflețirea pentru continuarea războiului. Proclamația lui Krüger și articolii înflăcărați ai ziarului »Volksten« au produs mare entuziasm. Pentru fortificarea orașului lucră neîntreținut 5000 de Cafferi; el va fi înconjurat cu șanțuri și puternice valuri de pământ.

Din Londra se anunță, că regina a sosit alături acolo, fiind primită cu grandioase ovațiuni; ea a făcut o prim-bulare pe mai multe străzi. Totodată se anunță, că regina a decis să cerceteze și Irlanda; ea va merge în Dublin pe la sfîrșitul lui Martie și va petrece acolo 4 săptămîni.

Din toată lumea.

Sporirea flotei americane.

Se vestește din Washington, că comisiunea camerei reprezentanților, în cursul discuției asupra sporirii flotei, a adoptat programul pentru construirea a 12 vase de război care vor fi superioare tuturor corăbiilor actuale.

Răzcoala în Formosa.

»Köln. Ztg« e informat din Petersburg, că în insula Formosa, cedată de Chinei Japoniei, a erupt o răzcoala, care până acum n'a putut fi sugrumată de Japonezi.

Anglia în China.

Macdonald, ambasadorul englez din Peking a cerut de nou dela guvernul Chinei deschiderea portului dela Nanking. Guvernul a declarat, că așteaptă raportul guvernului din Nanking. — Englezii au început navigația pe mai multe riuri de ale Chinei.

Din cronica veacului XIX.

— Date memorabile. —

11 Martie.

1848. În Viena ferberea crește. O adresă cu mii de iscălituri s'a aternut Monarchului. — În Pofon tinerimea a hotărît conduct cu torțe în onoarea lui Kossuth.

1849. Pe când Puchner se restaurează în Sighisoara, Bem sosește la Sibiu, se-l ocupe. Orașul e apărut de 4000 ostași, Austriaci și Ruși. Bem începe luptă; armata rusească se retrage; după ea și restul. La 7 ore seara Bem ocupă șanțurile și bombardează orașul cu vehemență. La 9½ ore capătă Bem ajutor de 2000 ostași. Rușii fug spre Turnu-roșu. Bem ocupă orașul, plin de munițiune, și cere 200.000 fl. tribut, pe lângă că pradă totul.

12 Martie.

1838. Apărut primul nr. din »Gazeta de Transilvania«. Redactori: G Barțiu, Iacob și Andrei Murășan.

1849. În Viena studenții răspundesc vorbirei din 3 Martie a lui Kossuth. Conflicte cu poliția. O deputație a tinerimei e primită în audiența la Arhiducele Ludovic, și la 6 ore seara la împăratul. Se presimt mari evenimente.

1849. Puchner auzind de căderea Sibiului a picat morbos la pat; comanda a luat-o Kalliani. — Bem provoacă pe Sași să-și exprime în public regretul că au chemat pe Ruși.

— Deputațiunea Românilor în Viena, cunoscînd constituțiunea »octroiată« își exprimă temerea asupra faptului, că națiunea română a fost divizată în două, și că o parte a fost pusă sășilor, prin înființarea »pămîntului sășesc«.

— La Mărieș Românii bat a doua-oară pe honvezi. S'a distins în luptă trupa femeilor, sub conducerea bravei Române Pelagya Roșu.

Cronica zilei.

Sibiu, 10 Martie n. 1900.

Memento. 11 Martie: Convenire social-literară în casina română din Cluj. — Adunarea generală extraordinară a Reuniunii române de muzică din Sibiu în seminarul archidiececesan la 11 ore a. m. — Adunarea generală a Reuniunii femeilor române gr-or. din Făgăraș. — Licitaț. publică în Aciliu pentru esărîndarea carierei de peatră dela marginea drumului Săcel-Apold.

12 Martie: »Sălăgiana«, adunare generală în Jibou.

15 Martie: Licitaț. pentru esărîndarea hot. »La Leul de aur« al orașului Sebeș. — »Făgăraș«, adunare generală în Făget. — Concurs de medic cercual în Săsciori (pretura Sebeș). — Alegerile pentru deputații din cler la sinodul archidiececesan.

Hirotonire. Înalț Peasfinția Sa dl archiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, a hirotonit azi-dimineață în capela archiepiscopescă, pe clericul absolut Traian V. Motora, ales paroh în Gerneșig, tractul protopresbiterial al Murăș-Oșorheiului, întru diacon.

Esamenul de calificățiune preoțesc a fost prestat cu succes, ieri în 9 l. c. de următorii teologi absolviți: Ilie Hociotă, Sever Chefan, Nicolae Rusu și I. Tat.

Sinodul protopresbiterial al tractului Orăștiei se va ține la 22 Martie n.

Reuniunea învățătorilor gr-or. din desp. Șiriei își va ține proxima ședință la 14 Martie n. în Gașca.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

FLUTURĂȘUL.

— Roman spaniol —

de

21

Narciso Oller.

(Urmare).

XIV.

Ajunsă la pragul casei lui Castellfort, o roșeață de rușine a îmbujorat iafa Madronei. În timp ce aștepta să se deschidă ușa, și-a rotit privirile prin curte, care nu odată i-se păruse așa de sombră, ca un cimiteriu chiar. Ce bine-și aduce aminte, cum stătea în acest loc într'o zi a anului 1853! I-s'a reîmpresătat în memorie întreaga istoria zilei acelea. Era la 9 ore dimineața, când lăsase în spital pe părinții morți ai Tonetel, cari muriseră în urma acelei eplosiuni de căzan, întîmplată în fabrica lui don Ramon. Cu inima pîtrunsă de adîncă durere venise aici; în brațe avea pe Siia, ear' de poalele hainei sale se ațîneau Angelita și Toneta, cari abia se mai țineau pe picioare. Ca o nebulă venise aici, se ceară o bucată de pîne, nu atât pentru copilele ei, cât mai ales pentru acel ângerăș nevinovat, care fără nici un spîgîn rămăsese de părinții ei. Ce zi fusese aceea, ce zi! Dar' spre norocul tuturor, don Ramon s'a purtat nu numai ca deapropo, ci și ca părinte bun; și vedușa femeie, în brațele căreia nenorocirea și amicitia aruncase încă și o copilă străină, a ajuns în îngrijirea lui Ramon și în urmă

în a fiului său, în a lui Miguel, cari nici-odată n'au lăsat, ca protegiții dinșilor să cunoască miseria. N'au respins nici-cînd pe nimenia cari au bătut la ușa lor, drept; dar' curtea aceea, scările acelea, oh! totuși multe oftări au auzit dela ea! Așa de trist e, când trebuie să ceri!

Și cînd a ajuns la acest punct al tristelor ei contemplațiuni a tras de nou clopoțelul, cu mai multă putere decît prima-dată, ca-și-cum ar fi voit să curme violent firul eugetelor sale.

— D-ta ești, cocoana Madrona? — a întrebat cameriera Aneta, deschizîndu-i ușa. — Ai mai dat odată signalul, așa e?

— Da, ceva mai înainte.

— Scusă; eram foarte ocupată în odaia doamnei; bucătăreasa s'a dus la piaț, ear' Manuil e la farmacia.

— Cum? Doamna e doar' bolnavă?..

— Da, e bolnavă! — a răspuns fata.

— Ce are, de ce e bolnavă sîrmana doamnă Mercedes? — a exclamat spăriată Madrona.

— Nu știu. Atîta e sigur, că nouă nici nu ne este permis să intrăm la ea; chiar și pe dădaca și băiatul l-au depărțat din jurul ei, așa că numai domnul și sora sa o îngrijește, și cu o jumătate de cîas înainte de aceasta trei doctori s'au sfătuit la patul ei.

— Doamne Dumnezeule nu ne lăsa! — a șoptit printre dinți Madrona, care nu era pregătită la aceasta și venise în mare perplexitate.

Tăcute, grijind să nu facă șgomot nici cu pașii, s'au dus în culină. Acolo au început de nou conversația.

— Dar' nu spun de loc, ce morb are? Mi-se pare că aici se tănuște ceva, Anetă?

— Tănușesc, tănușesc... Nu lasă pe nimenia să intre în odaie... Așa e porunca, adevărat urșuza aia de soră-sa voește așa. Ține ușa tot incuiată; dacă îi trebuie ceva, trage clopoțelul, și cînd ia ce i-se duce, abia deschide nițel ușa... Și asta așa merge necontentit. Zău se-ți spun, dacă nu mi-ar fi de domnul și de doamna, m'aș duce de aici.

— Nu, nu fata mea, fii cu răbdare. Când este bolnav la casă, oamenii nu obicinuesc a fi cu voce bună.

Cameriera se plîngea încă de preterare în serviciile ce ar dori să le facă în jurul păinei sale, când o chemă clopoțelul, al cărui sunet venia din odaia bolnavei.

— Eată!-! Eară!... Ei, acum poți vedea înșai!... — a grăit fata ridicîndu-se să plece.

— Așteaptă puțin, fată, — i-a zis grabnic Madrona. — Ascultă-mă deci! Eu aș dori să vorbesc cu domnul; dacă ar putea eși afară pe un minut...? ear' dacă nu poate, întreabă-l, că este azi lipsă de mine la ceva?

— Da, da, însă crezi d-ta, că urșuza aceea mi va răspunde la toate acestea? Te asigur, că nu.

— Du-te odată, fata mea, du-te... — i-a reflectat blînd Madrona, împingînd-o încetinel spre ușa. Apoi s'a așezat de nou pe scaun și a privit împrejur prin culină, care era în mare disordine.

— A fost domnul, — a zis vesel Aneta, care se reîntorsesse. Du-te în odaia lui, te așteaptă acolo. A întrebat de Manuil, că sosit-a cu medicinale?

Madrona numai scurt timp a putut vorbi cu Miguel; omul era foarte abă-

tut din cauza morbului nevastei sale. Medicii nu se putuseră dumeri asupra firei morbului, care putea să fie foarte periculos... Don Miguel voia să isprăvească îngrabă; vorbia scurt, în cuvînte hotărîte și privind fix la Madrona îi asculta plînsușoara.

Bietei Madrona i-se împedeca des limba, preocupată fiind de rușinea, ca nu cumva bunul om să creadă, că îngelata e vre-una dintre fiicele ei, și numai cu mare greu și-a putut preda rugămintea astfel, ca să suscite atențiunea lui Miguel.

— Bine, — a zis el în fine, — așa-dară dorești să vorbesc cu preotul dela Santa Manica? Nu pot s-o fac; vezi bine, că nici pe o clipită nu mă pot depărta de-acasă.

Madrona nu a răspuns nimic.

Don Miguel și-a acoperit profilul și-și netezia sprînceana, un obicei al său cînd se cugeta, în fine a zis Madronei următoarele:

— Un lucru însă putem să facem. Te vei duce la preotul cu bilețul meu de vizită și aceasta va fi de ajuns.

Fără să fi luat loc la masă a scris câteva rînduri pe un bileț, pe care dîndu-l Madronei a plecat grabnic spre odaia bolnavei.

— Vă rog, don Miguel, nu vom orîndi azi?

— Nimica, — i-a reflectat încet și a mers mai departe.

— Vă rog, porunciți numai, cînd va fi lipsă de mine.

— Îți mulțumesc, Madronă; îți mulțumesc, — a răspuns Miguel retrăgîndu-se spre ușa și punînd degetul la buze.

Cînd a dat să ese, Madrona s'a înălțat de nou cu cameriera, care a condus-o în culină și acolo a întrebat-o:

— Ei, ai aflat ceva?

— Azi nu spălăm. Mă duc, căci am foarte mult de lucru.

— Dar' nu asta te întreb. Doamna mă interesează. Ce morb are?

— Încă nu se știe, ceva congestiuni de sînge, un morb așa ceva, de care noi cesti săraci, mulțumită Domnului, nu cunoaștem. Aiibi numai răbdare, fata mea, nu-ți părăsi stăpîni pentru niște neplăceri trecătoare.

În minutul acesta a sunat clopoțelul la ușa. Era Manuil, care tot într'un suflet sosise dela farmacie. Era plină farmacia de oameni și toți voiau să afle câte ceva despre morbul d-nei Castellfort.

— Ei, ș'apoi? Nu a spus farmacistul, că ce morb e?

— D'apoi el de unde să fi știut, din recept doar'? Dar' nici nu l-am întrebat. Loc, loc, lăsați-mă să duc astea în lăuntru.

Și luându-și rămas bun dela Madrona, a încuiat cu mare precauțiune ușa, a luat a mîna medicinale și cu pași mari a plecat spre odaia stăpînei sale bolnave.

Sîrmana Madrona a coborît scările și în cea mai mare perplexitate a plecat spre casa plebanului, amestecîndu-se în tumultul de oameni și de trăsuri, cari foiau pe Rambla ca roirile de albine.

(Va urma).

„Tribuna Literară“. La numărul de azi dăm ca supliment al doilea număr din „Tribuna Literară“, care pe pagina primă conține frumoasa poezie *Cicoarea*, scrisă după tradiția populară, de G. Coghuc. Urmează apoi partea a doua din conferința „Momentul național la poezii nostri moderni“ de Ioan Scurtu, *Glume, Sonete* (de Uliu Traian Mihailu), *Femeiușca de mirt* de Max Foges, tradusă de I. P. R. (încheiere), și câteva felurimi interesante.

Din programul „Foi Poporului“. În nr. 9, de azi, al „Foi Poporului“ împodobit cu portretul Papei Leo al XIII-lea, aflăm următorul comunicat privitor la programul din nr. 11 proximi ai foi:

„Foia Poporului“ s'a născut în todeauna a da pe lângă știrile din țară și din străinătate și pe lângă bu ceară literară, etc. și lucruri, îndrumări și modele pentru viața practică, de cari frunții și poporul folosindu-se, se aibă folos aievea.

Astfel ea și acum în nr. 11 de curând a dat bune îndrumări în articoli despre *măiestrie*, de cari se pot folosi aceia, cari vor a-și da băieții la vre-o măiestrie.

În nr. 11 următor vom da următoarele lucruri de mare folos pentru poporul nostru:

Statute pentru grânare. Mulți ni-au cerut astfel de statute, vând a întemeia grânare, cari sunt atât de folositoare. Ni-am procurat copia statulelor grânării din *Doctat* și le vom da în nr. 11 viitor, ca sătenii nostri să le aibă de folos.

Privitor la *negotul românesc* vom continua a recomanda locuri bune pentru negustorii români și vom da părerea unui negustor, despre întemeierea unei *însofiri* a negustorilor români.

Vom da o lămurire îndrumare privitoare la *cărmăritul pe sat*, după legea și ordinațiunile cele mai nouă, care știm, că cărmărilor nostri le va fi de mare folos.

Ne vom ocupa cu *bibliotecile populare* și vom publica arătarea unui vrednic dascăl român, cum avem să întemeiam astfel de biblioteci de folos pentru luminarea poporului.

Astfel credem noi, că „Foia Poporului“ este și va fi tot mai folositoare poporului nostru, pentru ale cărui drepturi și luminare lucră.

Fondul Avram Iancu. Ca întregire la raportul despre ședința de alaltieri a comitetului „Asociațiune“, amintim hotărârea de a se separa averea lui Iancu de către fondul general al „Asociațiune“ și a se depune la „Albina“ cu libel separat, având a fi administrată sub titlu „Fondul Avram Iancu“. La suma realizată prin vinderea lăsamântului lui Iancu se va adăuga și cele 400 fl. realizate din vinderea *Biografiei lui Avram Iancu* (de Iosif St. Șiuclău). Amintim cu o cale, că *ultima broșură* din această biografie s'a vândut la „Asociațiune“ alaltieri în decursul ședinței comitetului, mai rămânând vre-o câteva broșuri, eventual nevândute încă, pe la diferitele librării și la despărțimintele „Asociațiune“.

Pintenii regelui Mateiu. Zilele trecute s'au vândut în Londra, pentru suma de 2700 lire sterl. (circa 62.500 coroane) o păreche de pinteni despre cari se susține a fi fost ai regelui *Mateiu Corvinul de Hunyad* (domnii 1458—1490). Pintenii au niște plăci de argint, ear' marginile esteriore sunt aurite. Sunt lucrați de un italian și datează dela sfârșitul veacului al XV-lea.

Morala veacului. Înaintea unei bare judecătorești din Budapesta s'a întemplat zilele trecute cazul următor: Măria Sa dl. avocat Dr. K. prîrse pe un biet krazler trudit, bătător de vre-o 60 de ani și foarte sărăcăcios îmbrăcat, pe motivul că-i dătește o anumită sumă de bani. Înainte de începerea pertractării, avocatul Dr. K., pîrîtorul, a rugat pe un coleg al său să-l substituie, fiindcă el are afaceri grabnice în alte părți. Primind colegul substituit, Dr. K. s'a depărțat din sala de pertractare. Se începe pertractarea; presidentul întreabă pe acusat, ori de în adevăr e dator lui Dr. K.? Bătătorul, pe a cărui față se reoginda mare durere sufletească, răspunde următoarele:

— Drept, că de când imi merge rău cu bolita, m'a ajutat din când în când cu câte 5—10 fl., — asta nu e neg. Dar' m'e rog, dl. president, și eu am cheltuit mult, foarte mult pentru el. L'am îmbrăcat, l'am purtat la școală până la ultimul examen — și Doamne! greu am putut răsi cheltuielile...

— Ești doar' ceva rudenie avocatului Dr. K.? — îl întreabă presidentul.

— Tată i-aș fi, m'e rog. Substitutul pîrîtorului, auzind acestea a declarat că nici o clipă nu mai substituie pe un astfel de om. Apoi fără a aștepta decizia judecătorească a părăsit sala.

Fundațiunea Gozsdu. Din 1 până 5 Martie au durat în Budapesta ședințele reprezentanței fundațiunei Gozsdu, președite pe înalt Preasfinția Sa Metropolitul *Ioan Meșianu*, și participând la ele membrii naturali episcopi N. Popea și I. Goldiș și membrii aleși Dr. I. Gall, I. cav. Puscaru, Georgiu Serb, P. Cosma și D. Poynar. Din rațiunile pe. anul 1899 s'a constatat, că averea fundațiunei a crescut până la suma de 3.593.435 cor. și 64 bani. În firul acestor ședințe s'a hotărât a se face pregătirile de lipsă pentru clădirea unui nou palat al fundațiunei în Budapesta.

Damele române din România vor oferi contelui *Angelo de Gubernatis* un frumos cadou în ziua de 7 Aprilie din prilejul iubileului său de 60 ani de vîrstă și 40 ani de activitate literară. Acest cadou, ca semn de recunoștință distinsului filoromân, e adevărat obiect de artă și reprezintă *Gloria încoronând genul*: pe o cunună de imortale este legată o fundă tricoloră, care pe o parte are inscripția „Femeile române. Omaj“, ear' pe cealaltă parte „Iubileul de Gubernatis, 7 Aprilie“. Frumousul obiect este expus pentru câteva zile în vitrina „Independenței Române“ din București, Calea Victoriei.

Stilul lui Bartha. În unele ziare ungurești se susține zilele trecute, că Bartha Miklós încă e părtaș în haita pusă la cale contra lui Ugron pe tema ovăselui furnizat comăndei militare. Bartha, care își vede de sănătatea băile din Cirkvenija, a trimis lui „Magyarország“ spre publicare telegrama următoare:

„Cel care a iscodit că sunt părtaș la haita pusă la cale contra lui Ugron, e mișel. Cel ce o răspunde aceasta, e prost. Cel ce o crede, e răgar.“

Incendiu. În comuna Deszk, la domeniul baronului Gerliczy a bătuit ziele trecute un mare incendiu, mistuind averea a douăzeci și una familii.

Pomelnicul defraudărilor. Cas-sarul oficiului de dare din Jimboia (Haizfeld) anume Korek Ernő a murit subit în 5 Martie. La scontrarea cassei s'a constatat o lipsă de 60.000 cor. din banii oficii.

Meseriagii din Făgăraș au aranjat Dumineca trecută o frumoasă petrecere de prinderea postului, în sala cea mare dela hotel „Lauritsch“, din al cărei venit curat au hotărât să pună basă unei societăți de lectură. Petrecerea a reușit bine și a dat și venit frumos. S'au jucat numai jocuri naționale, deși unii străini au cerut să jucăm și osărdașul, dar' asta s'o facă alții, dar' noi nu, — scrie corespondentul meseriag.

Desp. Radna al Reuniunii învățătorilor gr.-or. din protopresbiteratele aradane I—VII. își va ține adunarea generală de primăvară la 22 Martie n. în Șoimoș.

Incendii din Paris. Ziua de 8 Martie a fost pentru capitala Francei zi de mare nenorocire. S'a repetat catastrofa de an-țerț când cu arderea Bazarului. Primul teatru așa numit „Théâtre Français“ a fost total distrus de un incendiu teribil, care a luat și victime de vieți omenești. Puțin după 12 ore din zi a izbucnit foc în garderoba teatralului și s'a răspândit cu atăta precipitare, încât foarte puține din prețioasele obiecte de artă au putut fi mântuite. Actrițele *Dudley* și *Henriot* au fost surprinse de incendiu pe bină, unde voiau să facă probă pentru reprezentația de după amezii. *Dudley* a fost scoasă, leșinată, de un pompier, dar' d-șoara *Henriot*, cea mai frumoasă actriță a teatralului, n'a mai avut timp să scape. Numai cadavru carbonizat i'a fost scos din ruinele edificiului. Mulți au scăpat cu arsuri grave. Pe la 4½, ore s'au prăbușit cu sgomot înfiorător portalele, căzând în curând le-au urmat și celelalte părți ale edificiului.

Nenorocire în nenorocire a fost, că focul n'a izbucnit cu jumătate de oră mai târziu, când avea să se înceapă reprezentația.

Se crede că focul s'a escat din schintele curenților electrici al cuptoarelor de încălzit.

Cassă furată. Făptuitori până acum neconșcși au furat casa regimentului nr. 2 de infanterie staționat în Sibiu. În cassă eran, 3700 coroane bani gata și un libel despre 600 fl. depuși la Spar-kassa.

La
Abonament lunar
pentru
Martie st. vechiu
învită
Administrația ziarului „TRIBUNA“.

ECONOMIE.

Starea sămănturilor. După înștiințările (rapoartale) oficiale starea sămănturilor în luna Februarie a fost următoarea:

În urma vremii călduroase în multe părți agricultorii au arat și au sămăntat de primăvară — mai ales în ținuturile din dreapta Dunării și în părțile apusene ale țerei. În unele locuri au început și desegroparea viilor și lucrul prin grădini — așa încât lucrările de primăvară sînt binisor începute. Frigul ce s'a lăsat în zilele din urmă a împiedecat lucrările acestea. Norocul este că deodată cu frigul a căzut și neauă, căci altfel sămănturile ar fi tîngit binisor. Unde nu este neauă se și tem agricultorii pentru soarta sămănturilor.

Peste tot starea sămănturilor în întreagă țeara e mulțumitoare. Mai bune se arată în Ardeal și între Tisa și Murăș.

Grăul și seacă de toamnă e destul de bun. Rapița a cam perit din pricina schimbărilor dese de vreme. Nutreț în unele părți este cam puțin. Viile au cam tînjit în urma ploilor! Pomii se arată în bună stare.

Aducerea vitelor din România. Guvernul austriac a lăsat aducerea vitelor mici din România. Vitele vor trebui să fie însoțite de o adeverință de sănătate.

Din public. *)

„Reuniunea de musica din Sibiu“.

În nr. 9 din a. c. al „Telegr. Român.“ dl. M. Voileanu, președinte al Reuniunii de musica din Sibiu, în legătură cu o recenziune a concertului dlui Dima din Brașov, a făcut și câteva afirmațiuni referitoare la această Reuniune, din cari rezultă, că ea a decăzut aproape total, de când se află sub conducerea mea ca director de musica. După 6 zile am cetit în nr. 22 al „Tribunei Poporului“ o altă corespondență, în care se face comentariul celor din „Telegraf“, spunându-se direct, că actualul dirigent de musica a dus Reuniunea la prăpastie.

Nu am pășit până acum în publicitate ca să arăt adevărul celor publicate de dl. președinte și comentate de un membru anonim, cari ambii 'mi-au atribuit păcate grele. Am predat însă afacerea comitetului Reuniunii, dela care — ca eu competent în dejudecarea de afaceri interne ale unei corporațiuni — am cerut să constată într-o toată adevărul și să aducă un verdict cinstit și drept, pe baza căruia eu am să trag apoi consecvențele. După o lună de zile am și tras aceste consecvențe, căci în seara de 7 Martie — după încheierea probei am anunțat membrilor Reuniunii, ear' mănzi și preșidiului, *retragerea mea*. Aici ajuns, cel puțin pentru mine, am considerat toată afacerea de resolută, și dacă totuși recurg la jurnalistică, o fac din considerații față de prestigiul Reuniunii și pentru clarificarea opiniei publice cu privire la persoana mea.

N'am să reflectez nimic membrului anonim, căci eu oameni necunoscuți nu pot vorbi, m'e voi ocupa însă cu cele scrise în „Telegraf“ de dl. președinte al Reuniunii de musica. Voi espune starea faptică a Reuniunii de când eu fac parte din ea, cu cea descrisă acolo, voi releva momente din activitatea mea și a dlui președinte, ear' concludia las s'o facă publicul nepeocupat.

I. Dl. Voileanu între altele scrie: „O parte mare din membrii activi în stagiunea actuală a trecut la membrii ajutatori...“ Accentul cade pe „o parte mare“. Aci declar: Dintre membrii activi căți i'am găsit eu în Reuniune la prima probă ținută după alegerea mea, până în momentul când a apărut nr. 9 al „Telegrafului“, n'a trecut la cei ajutatori decât numai unul; despre restul părții mari — sau măcar numai a două membri, comitetul, care primește și demite, n'are nici până azi cunoștință. Ba și despre acest unul comitetul numai așa zicînd de pe stradă știe că a demisionat; act la protocol nu s'a luat până acum. Față cu acest unul au intrat în anul acesta ca membri activi: 2 domni și 4 d-șoare, abstracte făcînd dela elevii seminariști. Adevărat, că aceste d-șoare, deși cercetează probele cu mult zel de aproape două luni, nu s'au declarat de membre; asta însă nu din vina comitetului, cum se va vedea în cele următoare. Ceea ce comitetul știe e, că 6 membre (d-șoare) și-au luat concediu, dar' n'au repășit. Motivele acestui concediu cam bat la ochi. Dl. președinte însă e rugat să le spună cu numele și atunci cel puțin în parte voi înțelege și eu lucrul. „... și cei cari mai slau sînt cuprinși de apatie“, continuă dl. președinte. Se vedem cum stă lucrul în această privință. Cu excepția membrilor concediați și a dlui președinte, toți membrii activi au ceretat probele destul de regulat, așa, că nici eu, ca cel mai interesat, nici comitetul, n'am avut motiv a ne plînge. Ba ce-i mai interesant, că acești membri chiar după apariția publicațiilor amintite, prin urmare sub impresia celor scrise acolo, s'au arătat cu atât mai zelosi în cercetarea regulată a probelor. Asta-i fapt, care-l pot dovedi înșiși membrii și comitetul. Dacă acești membri au devenit apatici față de Reuniune? Întreb deci, cum acești vre-o 60 membri devotați ai Reuniunii mai continuă a cerceta probele conduse de mine, incapabil și păcătosul?

IV. Fiind statutele mance în multe privințe, dar' mai ales din cauza, că eu am pretins, ca scusele pentru absențele membrilor dela probe să 'mi-se facă mie după practica de până acum și alte motive, tot în ședința dela Anul-Nou s'a însărcinat o comisie care în timpul cel mai scurt să redacteze un *regulament intern*, pentru a se preciza toate dispozițiile statutare și astfel a evita colisiunea dintre funcționarii sau membrii Reuniunii. Dl. president nu a convocat nici până azi această comisie, n'a făcut însuși regulamentul sau măcar să fi dat altuia să-l facă.

V. În sensul statutelor președintele trebuie să fie membru activ. Cam de 3 luni însă pe președintele nostru nu l'am mai văzut pe la probele Reuniunii. Va fi avut motive; acelea însă cred, că era bine să le știe și comitetul. Faptul că d-sa e președinte, nu-l absolvează dela acest obligament. Din contră prin prezența sa necurmată acolo, are cel dintău să dea exemplu și celorlalți membri și aceasta mai ales în cazul, când d-sa ar recunoaște de adevărată explicația psihică a depresiunii, ce trebuie să predominaze activitatea Reuniunii conform lămuririlor ulterioare din „Telegraful Român“ nr. 20.

Cred că atăta ajunge pentru a se vedea intențiunea, cu care dl. președinte a adus afaceri Reuniunii române de musica din Sibiu în publicitate.

Trec acum la *lămuririle* respective *explicațiile* din nr. 20 al „Telegrafului

Absentarea dela probe cu mult înainte de 6 Februarie a practicat-o însă dl. președinte, deci aci poate fi vorba de apatie.

II. **Activitatea Reuniunii.** Am remarcat absența dela probele Reuniunii a celor 6 membre și am protestat în diferite rînduri în comitet contra concediului pe motive, cari n'au a face cu Reun.; am zis, că nu m'întîmesc a ave membri pe hîrtie, ear' în realitate nu; am zis că cine vrea să fie membru, fie membru, vie la probe. Ba am făcut și o declarație în scris prin care am zis, că în astfel de împrejurări nu iau nici o responsabilitate în nici o privință. După-ce însă n'am obținut rezultatul dorit am recurs în altă parte pentru a suplini golul vocilor de dame în urma concedierilor amintite. M'am înțeles cu comitetul — deși nu oficial — și cu persoanele competente și pe baza acestei înțelguri premerse am adus 5 d-șoare din școala civilă la probele Reun., despre cari voi vorbi la locul potrivit.

III. **Activitatea președintelui.** Înainte de a releva câteva fapte concrete ale d-sale țin să constat, că nici comitetul, nici președintele până la apariția „Telegrafului Român“ nr. 9, și nici după aceea nu 'mi-au spus cîndva sau s'-'mi dea măcar a înțelege, că eu nu aș corespunde pretensiunilor Reuniunii prin activitatea desvoltată de mine până acum.

1. N'a convocat comitetul când a trebuit. De două-ori l'am recercat eu s'o facă, ear' a treia-ori când după apariția articolului din „Telegraful Român“, în absența dar' cu înțuviințarea d-sale comitetul s'a întrunit și a decis ca președintele să convoace comitetul imediat după sosirea d-sale în Sibiu, pentru-ca s'-'și motiveze afirmațiunile scrise în ziar — l'a convocat tot numai după-ce după 3 zile l'am întrebat tot eu în scris, că are de gînd s'o facă și cînd? În această ședință, ultima la care eu am luat parte ca membru, nu s'au luat nici un conclud, de oare-ce cerîndu-i lămuriri asupra celor scrise și spunîndu-i eu însuși în fața comitetului lucrurile cari le scriu acum aici, a eșit din ședință pe motiv, că l'am atacat. De atunci nu a mai convocat comitetul până-ce înșiși membrii i-au adresat o hîrtie, prin care-l declară, că dacă în timp de 3 zile nu va convoca comitetul, s'-'și considere pe toți de demisionați. Astfel afacerile curente ale comitetului nu s'au putut rezolvi și așa se esplică și împrejurarea, că între altele demisia secretarului Reuniunii și primirea celor 4 d-șoare ca membre active, n'au ajuns a fi discutate de comitet nici până azi, când acest comitet de mai există.

Odată însă totuși s'a grăbit și dl. președ. a convoca comitetul; atunci — tocmai în ziua de Anul-Nou — l'a convocat pentru-ca să protesteze în contra a 3 păcate ale directorului de musica: 1. Sistarea probelor din propria sa putere, fără conclud al comitetului sau învoirea preșidiului. Faptul e așa: Reuniunea are între membrii activi 32 studenți teologi și pedagogi, cari — dându-li-se vacanțe de sîrbători — 'mi-au anunțat că se duc acasă. N'am putut atunci avisa pe președintele, mai ales că lipsia dela proba din aceeași zi și astfel am împărțit lucrul membrilor de comitet, cari erau toți prezenți și conform înțelgerii dintre noi am anunțat sistarea probelor până după Bobotează. Astfel s'a și luat act la protocol în ședința dela Anul-Nou. 2. Contra faptului, că eu am adus în Reuniune 5 d-șoare din școala civilă, fără-ca d-sa să știe ceva, espunîndu-l astfel interpelării inspectorului reg., pe baza, că legea nu permite ca elevi să fie membri în societăți publice. I'am adus însă aminte, că a premers în această privință o înțelgerie între noi toți, deci n'am făcut-o de capul meu; i'am spus însă și adevăratul motiv și-l spun și acum: d-sa ca catichet al acestor d-șoare n'î se simțea bine stănd față în față cu ele în sala de probe ca cîntăreți egali. 3. Contra unei scrisori trimisă la adresa d-sale în sala de probe, pe care presupunea, ba era sigur, că eu am desfacut-o. Casul e astfel: Fiind d-sa absent dela probă, scrisoarea aceasta a rămas pe masa din garderobă și eu — neluînd-o altul și ca s'e nu se peară — mergînd acasă am luat-o pentru-ca la proxima ședință sau întîlnire s'-'o predau. Adevărat, că nu l'am căutat anumit s'-'o present, căci nu m'a însărcinat nimeni și tot atât de bine puteam s'o las unde am găsit-o. De altă parte am presupus, că e o scusă a vrîunii membru absent, cum a și fost, și astfel i'am predat-o numai în ședința prezentă, dar' *nedesfacută*. Scena ce a urmat până a desfacut-o și a cetit-o în comitet s'ar potrive bine pentru o foaie umoristică.

IV. Fiind statutele mance în multe privințe, dar' mai ales din cauza, că eu am pretins, ca scusele pentru absențele membrilor dela probe să 'mi-se facă mie după practica de până acum și alte motive, tot în ședința dela Anul-Nou s'a însărcinat o comisie care în timpul cel mai scurt să redacteze un *regulament intern*, pentru a se preciza toate dispozițiile statutare și astfel a evita colisiunea dintre funcționarii sau membrii Reuniunii. Dl. president nu a convocat nici până azi această comisie, n'a făcut însuși regulamentul sau măcar să fi dat altuia să-l facă.

V. În sensul statutelor președintele trebuie să fie membru activ. Cam de 3 luni însă pe președintele nostru nu l'am mai văzut pe la probele Reuniunii. Va fi avut motive; acelea însă cred, că era bine să le știe și comitetul. Faptul că d-sa e președinte, nu-l absolvează dela acest obligament. Din contră prin prezența sa necurmată acolo, are cel dintău să dea exemplu și celorlalți membri și aceasta mai ales în cazul, când d-sa ar recunoaște de adevărată explicația psihică a depresiunii, ce trebuie să predominaze activitatea Reuniunii conform lămuririlor ulterioare din „Telegraful Român“ nr. 20.

Cred că atăta ajunge pentru a se vedea intențiunea, cu care dl. președinte a adus afaceri Reuniunii române de musica din Sibiu în publicitate.

Trec acum la *lămuririle* respective *explicațiile* din nr. 20 al „Telegrafului

Român“. Aci am numai să spun, că cu o zi înainte s'a ținut ultima ședință a demisionatului comitet, fiind președintele — după-cum am zis — provocat să convoace această ședință. Acum (3 Martie) avea să se discute și resolve afacerea mea. Urmînd deci măn-zi *explicațiile* pomenite, eu a trebuit să le consider ca însuși verdictul comitetului în această afacere. Și drept consecvență în seara de 7 Martie nou, după proba obicinuită, am anunțat membrilor retragerea mea dela postul de director de musica. Măn-zi am avisat și pe președinte despre aceasta prin o scrisoare în care-am zis, că numai ca s'-'știe il avizez, însă actul de demisie, unde imi voi espune și motivele, îl voi presenta prin un membru din comitet, când se va ține proxima ședință. Și eată de ce: Membru la care secretar ad hoc și la care se afla actual meu încă de când am eșit din comitet, și-a dat demisia înainte de ședința din 3 Martie. Pe lista de convocare făcută de president, acest membru nici nu a mai fost pus. Un alt membru însă, dându-i-se lista de subscriere, observă că lipsește unul și crezînd că din eroare a fost omis, îl introduce în listă. La ora fixă toți sînt prezenți afară de cel demisionat. Se deschide ședința și nefiind protocolul sed. premerse gata — se trece la ordinea zilei. Se face observarea că „s'-'mai așteptăm până va veni dl., căci la el se află actele“. Și era vorba tocmai despre actual meu, care acum avea să se discute. Președintele însă retace, că membrul respectiv a demisionat, ba chiar zice că va veni el. Aceste informații le am dela înșiși membrii comitetului, și pe lista de convocare se pot vedea două feluri de scrisoare. S'a discutat deci în ședință actual meu fără însă ca actual să fie aci. M'am temut deci, că nu cumva și actual de demisie, făcut în toată forma, să aibă aceeași soartă. Și poate-că această împrejurare l'a îndemnat pe dl. president a nu aminti în convocarea adunării generale extraordinare publicată în „Tribuna“ de ieri despre demisia mea.

Tot în 8 Martie își dau demisia și 4 membri din comitet pe motivul, că nu s'umunții cu declarațiile dlui president din nr. 20 al „Telegrafului Român“, ear' ieri au demisionat și ceilalți doi membri rămași.

Acum deci s'a deslegat nodul gordian. Mai am încă de amintit un lucru. Până la adunarea generală ordinară de astă-toamnă a fost un interval când Reuniunea n'a avut director de musica. În acest interval a fost și o zi numită: *Mercuri*, ziua probelor obicinuite. În această *Mercuri* — în probă — presidentul anunță membrilor, că probabil pe viitor probele vor fi conduse de o damă, designînd pentru proba aceasta pe Asta-i fapt împlinit, pe care eu n'ar trebui să-l spun. Dar' e un prolog elegant la cele ce au urmat față de mine și de aceea am spus-o.

După toate acestea n'ar trebui să mai continui. Mai este însă o împrejurare, pe care trebuie s'o relev. Să admit întocmai esplicările date în nr. 20 al „Telegrafului Român“, — abstrăgînd dela amenințările cu cari vrea să m'e sparie la urmă, — că-l cred, că nu a intenționat să m'e vatăme pe mine. Să consider stagnarea schimbata mai tîrziu în depresiune ca o necesitate psihică, ca o urmare naturală a schimbării petrecute astă-toamnă în sinul Reuniunii de musica de aici. Este însă corect, ca chiar președintele tot mereu s'o spună aceasta nu numai membrilor Reuniunii în cerc familiar, ci și prin apeluri și chiar în jurnalistică de repetiție-ori? El, care cel dintău trebuie să îmbrăbăteze pe ceilalți, să le stringă rîndurile, s'-'i îndemne prin vorbe și fapte la muncă intensă, tot mereu să le zică: fiți deprimați, etc. etc.? Ce scop se poate ajunge prin astfel de procedură? Cum crede cineva că i-se va vindeca rana gravă de care suferă: prin aceea, că tot mereu scobește cu acul în mijlocul ei, în loc să o lege și s'-'i aplice medicina potrivită pentru-ca să se vindece cât mai iute?

Atât am avut de zis. Am zis lucruri cari poate nu vor conveni, am grăit însă adevărul.

Si dacă aici a trebuit să ajungem, nu port eu vina. D-sa a trecut cu vederea un lucru, de care trebuia să fie seamă înainte de acestea. Anume: ambii sîntem puși în serviciul bisericii și al școalelor române din Sibiu, d-sa ca asesor consistorial, și comisar la esamenale seminarului, ear' eu ca profesor la același seminar.

Tractându-mă însă chiar și în publicitate în modul descris, prin asta m'a silit ca să m'e rehabilitez. *Va suporta deci fiecare consecvențele după faptele sale.*

Sibiu, în 10 Martie n. 1900.

T. Popovici,
fost director de musica la Reuniune

Sosiți în Sibiu.

La 10 Martie n. 1900.

Hotel „*Impăratul Romanilor*“: Kaufmann, proprietar din Körntveles; Foramitti, director din Medias; Dr. Racoța, medic din Seica-mare; Sinberger, fotograf din Făgăraș; Földes, forestier din Sebesul-săsece; Schobel din Reghinul-săsece, d-na Rosental din Petroșeni, privatieri; Lingner din Sighisoara, Singer, Neumann, din Praga, Ilalmi, din Seghedin, Höchberger, Klietsh, Leipert, din Viena, comercianți.

„*Neurhiner*“: Schwarz, Löwy, comercianți din Brașov.

„*Meltzer*“: Burdura, învățător în Sălci-va-de-jos; Dr. Grün, Dr. Schaller cu soția medică, Zikeli, veterinar, din Noorichiu.

Hotel „*Habermann*“: Vogel, comerciant din Făgăraș.

Pentru redacția și editura responsabil: Andreu Baltes. Proprietar: Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: Iosif Marechal.

